

Le Royer 1648 / Smets 1784 / Orgues De Facto 2026

01

organa

redi

viva

Benjamin-Joseph
Steens

Sint-Pieterskerk
Leerbeek

Organa 01 Rediviva

Track List	p. 3
Stop List	p. 4
Nederlands	p. 5
Français	p. 10
English	p. 15

Organa Rediviva

01

Benjamin-Joseph Steens

01. Fantasia 8° toni, MMN 5 (04:05) **P. Cornet** (1576-1633)
02. Courante, MMN 12 (06:05) **P. Cornet**
03. Amarilli di Julio Romano (04:17) **P. Philips** (1560-1628)
04. Preludium in d, Cocquiel 359 (02:25) **A. Van den Kerckhoven** (1618-1702)
05. Fantasia in d, Cocquiel 356 (05:06) **A. Van den Kerckhoven**
06. Fantasia 8° toni, MMN 6 (02:20) **P. Cornet**
07. On a Ground (05:11) **A. Phillips** (c1605-1695)
08. Toccata seconda, F 3-02 (04:01) **G. Frescobaldi** (1583-1643)
09. Partite sopra la Monica, F 2-14 (08:38) **G. Frescobaldi**
10. Consonanze stravaganti (02:26) **G. de Macque** (c1550-1614)
11. Fantasia cromatica, SwWV 258 (08:10) **J. P. Sweelinck** (1562-1621)
12. Duretez Fantaisie, OL 1 (04:41) **L. Couperin** (1626-1661)
13. Fantaisie, OL 48 (02:08) **L. Couperin**
14. Fantaisie OL 47 (02:57) **L. Couperin**
15. Passecaille de Circé, H 496 (tr. Lécot) (02:40) **M. A. Charpentier** (1643-1704)

Stop list organ

Hoofdwerk C.D-d³

Grand Cornet V (ODF)

Monstre 8 (*) (ODF)

Bourdon 8 (*)

Prestant 4 (*)

Flutte 4 (*)

Doublette 2 (*)

Nazard (*)

Tierce (ODF)

Sexquialter II B/D (ODF)

Fourniture III (ODF)

Cymbale II (ODF)

Trompette 8 B/D (*)

Onderpositief C.D-d³

Doublette 2 (*)

Petite Fluste 4 (*)

Bourdon 8 (*)

Echo Cornet III (ODF)

Cymbale II (ODF)

Fourniture I (ODF)

Tremblant (ODF)

Rossignol (ODF)

Wind pressure: 64 mm wk

¼-comma meantone temperament

a1 = 410Hz (18°C)

(*) Le Royer 1648 – Smets 1784
(ODF) Orgues De Facto 2026

Le Royer 1648 Smets 1784 Orgues De Facto 2026

Het orgel van Leerbeek is in meer dan één opzicht uniek. Het werd in 1648 gebouwd door Nicolaes II Le Royer, organist en orgelbouwer aan het Brusselse hof, voor het Sint-Elisabetklooster op de Mont-Sion in Brussel. Na de opheffing van het klooster onder Jozef II werd het instrument in 1784 aangekocht door de pastoor van Leerbeek voor de pas gebouwde Sint-Pieterskerk. Orgelbouwer Theodor Smets stond in voor de overplaatsing en paste het instrument daarbij ingrijpend aan. Hij voegde onder meer een nieuwe hoofdwindlade, tractuur en klavieren toe.

Vandaag is dit het enige bewaard gebleven orgel dat in Brussel werd gebouwd door een orgelbouwer die een tijdgenoot was van componist Abraham Van den Kerckhoven.

De eikenhouten orgelkast in laatrenaissancestijl is een juweel, met vroege barokinvloeden in de gebeeldhouwde engelenhoofden, bloemmotieven, voluten en ornamenten. Ook een uitzonderlijk groot deel van het historische pijpwerk bleef bewaard. Het vrijwel zuivere lood werd karakteristiek licht gehamerd en geschraapt. De bekeraansluitingen van de trompet zijn van blik, terwijl de originele frontpijpen bekleed zijn met een dunne tinfoel die vandaag opnieuw in volle glans schittert.

Doorheen zijn geschiedenis onderging het instrument verschillende verbouwingen en restauraties, waardoor het uiteindelijk elementen uit drie eeuwen verenigde. Tussen 1989 en 1991 voerde orgelbouwer Stan Arnauts een gedeeltelijke restauratie uit, waarbij onder meer drie registers opnieuw bespeelbaar werden gemaakt op een nieuwe positiefwindlade. Een verdere restauratie, voorbereid door orgelexpert Jef Braekmans, werd destijds niet uitgevoerd.

Na de voltooiing van de kerkrestauratie in 2021 werd orgeladviseur Nico Declerck aangesteld en kreeg het atelier Orgues De Facto in Stavelot de restauratie van het instrument toegewezen. Daarbij werd bewust gekozen voor een hybride benadering.

Technisch vormden de bewaarde 18de-eeuwse elementen van Smets het uitgangspunt: windladen en wellenborden bleven behouden en ontbrekende onderdelen werden in dezelfde geest gereconstrueerd. Voor het klankbeeld werd daarentegen resoluut teruggegrepen naar Le Royer en de 17de eeuw, aangezien een aanzienlijk deel van het oorspronkelijke pijpwerk bewaard bleef.

Het onderzoek en de restauratie van deze historische pijpen maakten het bovendien mogelijk de oorspronkelijke toonhoogte terug te vinden. Bij de intonatie werden latere, vooral 19de-eeuwse ingrepen zoveel mogelijk teruggedraaid. Het historische materiaal zelf, samen met het repertoire waarvoor het instrument ooit werd gebouwd, vormde daarbij de belangrijkste leidraad.

Meer dan twintig jaar na de eerste plannen kon deze complexe restauratie uiteindelijk worden voltooid. In 2026 kreeg het orgel van Leerbeek zijn unieke stem, taal en accent terug: niet als een reconstructie van een denkbeeldig verleden, maar als een historisch instrument waarin de sporen van Le Royer en Smets opnieuw tot een overtuigend geheel zijn samengebracht.

Het team van Orgues De Facto is bijzonder verheugd over de samenwerking met alle betrokkenen en trots een nieuw hoofdstuk te hebben mogen toevoegen aan de geschiedenis van dit uitzonderlijke monument.

- Jean-Sébastien Thomas & Thomas Deserranno

Brussel, kruispunt van de ontluikende barok

Aan het begin van de 17de eeuw maakten de aartshertogen Albrecht en Isabella van Brussel een van de belangrijkste artistieke centra van Europa. Terwijl Rubens uit Italië terugkeerde als hofschilder, verbleef de jonge Girolamo Frescobaldi enige tijd in de Zuidelijke Nederlanden. Tussen Brussel en Antwerpen maakte hij kennis met een bloeiende muzikale traditie, terwijl de hofmusici zich openstelden voor nieuwe invloeden uit Italië.

Geen enkele bron bevestigt een ontmoeting tussen Frescobaldi en Cornet, organist van de aartshertogen, maar hun muzikale werelden raken elkaar: tegenover Frescobaldi's nieuwe expressieve vrijheid staat Cornets Vlaamse contrapuntische traditie.

De invloed van de Lage Landen strekte zich ook uit tot de orgelbouw: in de 16de eeuw was de Vlaamse orgelbouw toonaangevend in Europa en lag hij mee aan de basis van het Franse barokorgel. Dat verklaart waarom de muziek van Louis Couperin en Marc-Antoine Charpentier hier zo overtuigend kan klinken.

Samen met De Macque, Philips en Van den Kerckhoven brengt dit programma Brussel opnieuw tot leven als een laboratorium van de ontluikende barok, waar Vlaamse, Italiaanse en Franse tradities samenkomen.

Orgues De Facto

Het atelier van Orgues De Facto is gevestigd in Stavelot, in het hart van de Belgische Ardennen, en werd in januari 2021 opgericht door orgelbouwers die jarenlang samenwerkten bij een gerenommeerd orgelbouwbedrijf dat inmiddels zijn activiteiten heeft stopgezet.

Het atelier is gespecialiseerd in de restauratie van historische orgels en de bouw van nieuwe instrumenten. Daarbij worden respect voor traditioneel vakmanschap, historisch onderzoek en innovatie met elkaar verbonden. De filosofie steunt op een grondige kennis van historische technieken, met tegelijk een open blik op de verschillende scholen en stijlen binnen de Europese orgelbouw.

Het team verenigt vakmensen met complementaire specialisaties, allen specifiek opgeleid in de orgelbouw. Orgues De Facto zet zo een jarenlange traditie van vakmanschap en hoge artistieke kwaliteit voort.

Onder leiding van *Jean-Sébastien Thomas* en *Thomas Deserranno* wil het atelier dit erfgoed bewaren en tegelijk een eigen, authentieke en creatieve visie op orgelbouw ontwikkelen.

www.orguesdefacto.com
info@orguesdefacto.com

A portrait of Benjamin-Joseph Steens, a man with short dark hair and glasses, wearing a dark jacket over a light-colored shirt. The background is a solid dark color.

Benjamin-Joseph Steens

Benjamin-Joseph Steens, geboren in België, studeerde musicologie (Leuven, Sorbonne) en orgel en klavecimbel (Lemmensinstituut, Koninklijk Conservatorium van Antwerpen). Hij vervolmaakte zich aan het Conservatoire National Supérieur in Parijs, waar hij zijn hogere diploma's in orgel, klavecimbel en pedagogiek behaalde.

Als titularis en conservator van het grote Cattiaux-orgel van de Sint-Remigiusbasiliek in Reims bouwt hij een internationale carrière als uitvoerend musicus op.

Als toegewijd docent geeft hij les in orgel, klavecimbel, clavichord en basso continuo aan het regionaal conservatorium van Reims en aan de Sorbonne (MIMA). Sinds 2020 is hij hoogleraar en hoofd van de afdeling „Historische toetsinstrumenten“ aan de Académie Supérieure de Musique de Strasbourg (HEAR).

Zijn discografie (EPR-Classic, Organroxx) omvat onder meer de Goldbergvariaties op het clavichord en „Bach and Sons“ met fluitist J.-A. Bresch, opnames die door de internationale kritiek alomtgeprezen zijn.

Le Royer 1648 Smets 1784 Orgues De Facto 2026

L'orgue de Leerbeek est unique à plus d'un titre. Construit en 1648 par Nicolaes II Le Royer, organiste et facteur d'orgues de la cour de Bruxelles, il était à l'origine destiné au couvent Sainte-Élisabeth du Mont-Sion à Bruxelles. À la fermeture de ce dernier - josphisme oblige, l'orgue fut racheté en 1784 par le curé de Leerbeek, désireux de le voir remonté dans son église nouvellement construite. Ce tansfert fut réalisé par Theodor Smets, qui profita de l'occasion pour y ajouter un nouveau sommier principal, plus profond que le buffet, une nouvelle traction, un second clavier, etc.

Tel qu'il nous est parvenu aujourd'hui, cet orgue demeure le seul instrument conservé construit à Bruxelles par un facteur contemporain du compositeur Abraham Van Den Kerkhoven.

Le buffet en chêne de style Renaissance tardive est un véritable joyau. On y décèle des influences baroques précoces : têtes d'anges sculptées, motifs floraux, volutes, denticules et autres cartouches. Le corpus de tuyauterie est particulièrement bien conservé. Le plomb quasi pur est légèrement martelé et raclé de manière caractéristique. Les pavillons de la trompette sont en fer blanc, tandis que les tuyaux de façade, originaux eux aussi sont recouverts d'une fine feuille d'étain, exhibant aujourd'hui tout son éclat.

Au cours de son histoire, l'instrument a subi diverses restaurations et adaptations si bien qu'au moment de son démontage, il regroupait un mélange d'éléments des XVIIe, XVIIIe et XIXe siècles. Comptant parmi les plus anciens orgues du Pajottenland, il a été classé monument historique par arrêté royal du 11 septembre 1979.

Entre 1989 et 1991, le facteur Stan Arnauts a entrepris une reconstruction partielle afin de rendre à nouveau jouables trois registres sur un nouveau sommier de positif. Par la suite, l'expert en orgues Jef Braekmans a rédigé un cahier des charges, qui n'a toutefois pas été suivi d'effet.

Lorsque la restauration de l'église s'est achevée en 2021, le conseiller en orgues Nico Declerck a été nommé et la restauration confiée à notre atelier de Stavelot. La philosophie de cette restauration fut hybride : sur le plan technique il s'agissait de conserver les apports du XVIIIe siècle ayant survécu (sommiers, abrégés) et de reconstituer dans cette lignée les éléments manquants y attenants (claviers, soufflerie, décaissement arrière du meuble) ; sur le plan esthétique et sonore, l'orientation est clairement dirigée vers Le Royer, eu égard à la partie considérable de tuyaux datant encore du XVIIe siècle ; les jeux disparus et manques ont été reconstitués dans cet esprit. L'harmonisation a réellement débuté avec l'étude des tuyaux endommagés et leur restauration. Ce qui nous a d'ailleurs permis de retrouver le diapason original. Sans vouloir préjuger d'une quelconque vérité, l'harmonisation a, avant tout, veillé à gommer les stigmates du XIXe pour laisser se dégager une restitution ouverte, dirigée par le matériel et le répertoire sous forme d'une proposition pleinement assumée.

L'aboutissement de ce projet complexe aura duré plus de 20 ans, à l'issue desquels la restauration de 2025 – achevée dans les délais très stricts qui avaient été fixés – a permis à ce personnage de recouvrer sa voix singulière, sa langue et son accent.

Notre équipe est heureuse de cette belle collaboration avec l'ensemble des acteurs du projet ; elle est fière d'avoir été de passage dans l'histoire de ce témoin d'un passé glorieux.

- Jean-Sébastien Thomas & Thomas Deserranno

Bruxelles, carrefour du Baroque naissant

Au début du XVIIe siècle, la cour des archiducs Albert et Isabelle fait de Bruxelles l'un des grands foyers artistiques d'Europe. Tandis que Rubens revient d'Italie comme peintre de la cour, le jeune Girolamo Frescobaldi séjourne dans les Pays-Bas méridionaux. Entre Bruxelles et Anvers, il découvre une tradition musicale florissante, tandis que les musiciens de la cour s'ouvrent aux influences italiennes.

Aucune source n'atteste une rencontre entre Frescobaldi et Peeter Cornet, organiste des archiducs, mais leurs univers se croisent : à la liberté nouvelle de Frescobaldi répond la tradition contrapuntique flamande de Cornet.

L'influence des anciens Pays-Bas dépasse la musique : au XVIe siècle, la facture d'orgues flamande fait référence en Europe et contribue à l'émergence de l'orgue baroque français. C'est pourquoi la musique de Louis Couperin et de Marc-Antoine Charpentier trouve ici des couleurs si convaincantes.

Avec De Macque, Philips et Van den Kerckhoven, ce programme fait revivre Bruxelles comme un véritable laboratoire du Baroque naissant, au carrefour des traditions flamande, italienne et française.

Orgues De Facto

Installé à Stavelot, au cœur des Ardennes belges, l'atelier Orgues De Facto a été fondé en janvier 2021 par des facteurs d'orgues ayant travaillé ensemble durant de nombreuses années au sein d'une importante maison de facture d'orgues aujourd'hui disparue.

Spécialisé dans la restauration d'orgues historiques et la construction d'instruments neufs, l'atelier associe respect des techniques traditionnelles, recherche historique et innovation. Sa philosophie repose sur une connaissance approfondie des savoir-faire anciens, tout en restant ouverte à différentes écoles et esthétiques de la facture d'orgues européenne.

L'équipe réunit des artisans aux compétences complémentaires, tous spécifiquement formés à la facture d'orgues. Orgues De Facto perpétue ainsi une longue tradition de savoir-faire et de haute qualité artistique.

Sous la direction de *Jean-Sébastien Thomas* et *Thomas Deserranno*, l'atelier entend préserver cet héritage tout en développant une approche personnelle, authentique et créative de la facture d'orgues.

www.orguesdefacto.com
info@orguesdefacto.com

A portrait of Benjamin-Joseph Steens, a man with short dark hair and glasses, wearing a dark sweater over a light-colored collared shirt. The background is a solid dark color.

Benjamin-Joseph Steens

Né en Belgique, *Benjamin-Joseph Steens* étudie la musicologie (Louvain, Sorbonne) ainsi que l'orgue et le clavecin (Lemmensinstituut, Conservatoire Royal d'Anvers). Il se perfectionne au CNSMD de Paris, où il obtient ses diplômes supérieurs d'orgue, de clavecin et de pédagogie.

Titulaire et conservateur des grandes-orgues Cattiaux de la Basilique Saint-Remi de Reims, il mène une carrière internationale d'interprète.

Pédagogue engagé, il enseigne l'orgue, le clavecin, le clavicorde et la basse continue au CRR de Reims et à la Sorbonne (MIMA). Depuis 2020, il est professeur et responsable du département « Claviers Historiques » à l'Académie Supérieure de Musique de Strasbourg (HEAR).

Sa discographie (EPR-Classic, Organroxx) comprend notamment les Variations Goldberg au clavicorde et « Bach and Sons » avec le flûtiste J.-A. Bresch, des enregistrements largement salués par la critique internationale.

Le Royer 1648 Smets 1784 Orgues De Facto 2026

The organ of Leerbeek is unique in more than one respect. It was built in 1648 by *Nicolaes II Le Royer*, organist and organ builder at the Brussels court, for the Convent of St Elizabeth on Mont-Sion in Brussels. Following the suppression of the convent under Emperor Joseph II, the instrument was purchased in 1784 by the parish priest of Leerbeek for the newly built Church of St Peter. Organ builder Theodor Smets was entrusted with its relocation and took the opportunity to make substantial alterations, adding, among other things, a new Great windchest, action and keyboards.

Today, it is the only surviving organ built in Brussels by an organ builder who was a contemporary of the composer Abraham Van den Kerckhoven.

The late-Renaissance oak case is a jewel in its own right, displaying early Baroque influences in its carved angels' heads, floral motifs, scrolls and ornaments. An exceptionally large proportion of the historical pipework has also survived. The almost pure lead was characteristically lightly hammered and scraped. The trumpet resonators are made of tinsplate, while the original façade pipes are covered with a thin layer of tin foil, once again gleaming in their full splendour.

Over the course of its history, the instrument underwent several alterations and restorations, eventually bringing together elements from three different centuries. Between 1989 and 1991, organ builder Stan Arnauts carried out a partial restoration, including the return of three stops to playing condition on a new Positive windchest. A more extensive restoration subsequently prepared by organ expert Jef Braekmans was never carried out.

Following the completion of the restoration of the church in 2021, organ consultant Nico Declerck was appointed and the restoration of the instrument was entrusted to the Orgues De Facto workshop in Stavelot. A deliberately hybrid approach was adopted. From a technical point

of view, the surviving 18th-century elements by Smets provided the basis: the windchests and rollerboards were preserved, while missing components were reconstructed in the same spirit. For the sound, however, the focus shifted resolutely towards Le Royer and the 17th century, since a substantial proportion of the original pipework had survived.

The study and restoration of these historical pipes also made it possible to rediscover the organ's original pitch. During voicing, later interventions, particularly those dating from the 19th century, were reversed wherever possible. The historical material itself, together with the repertoire for which the instrument was originally conceived, provided the principal guide.

More than twenty years after the first plans were drawn up, this complex restoration could finally be brought to completion. In 2026, the Leerbeek organ regained its unique voice, language and accent: not as a reconstruction of an imagined past, but as a historical instrument in which the legacies of Le Royer and Smets have once again been brought together as a convincing whole.

The Orgues De Facto team is delighted with the close collaboration between all those involved and proud to have contributed a new chapter to the history of this exceptional monument.

- Jean-Sébastien Thomas & Thomas Deserranno

Brussels, a Crossroads of the Emerging Baroque

At the beginning of the 17th century, the court of Archdukes Albert and Isabella made Brussels one of Europe's leading artistic centres. While Rubens returned from Italy as court painter, the young Girolamo Frescobaldi spent time in the Southern Netherlands. Between Brussels and Antwerp, he encountered a flourishing musical tradition, while court musicians embraced new influences from Italy.

No source confirms a meeting between Frescobaldi and Peeter Cornet, organist to the Archdukes, yet their musical worlds clearly intersect: Frescobaldi's new expressive freedom meets Cornet's Flemish contrapuntal tradition.

The influence of the Low Countries extended to organ building: in the 16th century, Flemish organ building set a standard across Europe and helped shape the emerging French Baroque organ. This explains why the music of Louis Couperin and Marc-Antoine Charpentier can sound so convincing here.

Together with De Macque, Philips and Van den Kerckhoven, this programme brings Brussels to life as a laboratory of the emerging Baroque, where Flemish, Italian and French traditions converge.

Orgues De Facto

Based in Stavelot, in the heart of the Belgian Ardennes, Orgues De Facto was founded in January 2021 by organ builders who had worked together for many years at a renowned organ-building firm that has since ceased its activities.

Specialising in the restoration of historic organs and the construction of new instruments, the workshop combines respect for traditional craftsmanship with historical research and innovation. Its philosophy is rooted in a thorough knowledge of historical techniques while remaining open to the different schools and aesthetics of European organ building.

The team brings together skilled craftspeople with complementary areas of expertise, all specifically trained in organ building. In this way, Orgues De Facto continues a long-standing tradition of craftsmanship and high artistic quality.

Under the direction of *Jean-Sébastien Thomas* and *Thomas Deserranno*, the workshop aims to preserve this heritage while developing its own authentic and creative approach to organ building.

www.orguesdefacto.com
info@orguesdefacto.com

A portrait of Benjamin-Joseph Steens, a man with short dark hair and glasses, wearing a dark sweater over a light-colored collared shirt. The background is a solid dark color.

Benjamin-Joseph Steens

Born in Belgium, *Benjamin-Joseph Steens* studied musicology (Leuven, Sorbonne) as well as organ and harpsichord (Lemmens Institute, Antwerp Royal Conservatoire). He furthered his studies at the National Superior Conservatory in Paris, where he obtained his advanced diplomas in organ, harpsichord and teaching.

As titular organist and curator of the Cattiaux grand organ at the Basilica of Saint-Remi in Reims, he pursues an international career as a performer.

He teaches organ, harpsichord, clavichord and basso continuo at the Reims Regional Conservatory and at the Sorbonne (MIMA). Since 2020, he has been a professor and head of the “Historical Keyboards” department at the Strasbourg High-school of Music (HEAR).

His discography (EPR-Classic, Organroxx) includes, notably, the Goldberg Variations on the clavichord and “Bach and Sons” with the flautist J.-A. Bresch, recordings that have been widely acclaimed by international critics.

Grateful thanks are extended to all those who have supported and assisted with this project – especially: Guido Decoster, Orgues De Facto, Laetitia Steens-Vauxion, Aurélien Delage, Pierre Méa and Paul & Katelijne Stoffels-Bruurs.

Sound Engineer & Label Director: Nico Declerck
Recorded at Sint-Pieterskerk, Leerbeek (BE) 23-25 August 2026

Photographers: Luk Bastiaens (www.orgelkunst.be),
Marie Steens, Orgues De Facto

CD-design: hello@seesaw.be